

Határozatok Tára

LAILA MEDINA
FŐTANÁCSNOK INDÍTVÁNYA
Az ismertetés napja: 2024. december 12.¹

C-324/23. sz. [Myszak]ⁱ ügy

**OF,
EI,
RI
kontra**

M. K., a Getin Noble Bank S.A. (korábban Getin Noble Bank S.A.) felszámolóbiztosa

(a Sąd Okręgowy w Warszawie [varsói regionális bíróság, Lengyelország] által benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem)

„Előzetes döntéshozatal – Fogyasztóvédelem – 93/13/EGK irányelv – A fogyasztókkal kötött szerződésekben alkalmazott tisztességtelen feltételek – A 6. cikk (1) bekezdése és a 7. cikk (1) bekezdése – Devizában indexált jelzálogkölcsön-szerződés – A fogyasztó által a szerződés érvénytelenségének megállapítása iránt benyújtott kérelem – A szerződés teljesítésének felfüggesztésére irányuló ideiglenes intézkedés iránti kérelem – Ideiglenes intézkedés – 2014/59/EU irányelv – A bankok helyreállításáról és szanálásáról szóló irányelv – Szanálás alatt álló bank – A 34. cikk (1) bekezdésének b) és g) pontja – A szanálásra vonatkozó általános elvek – »A hitelezők egyike sem járhat rosszabbul« elv – Az Európai Unió Alapjogi Chartájának 47. cikke – Hatékony bírói jogvédelem”

1. A jelen előzetes döntéshozatal iránti kérelem a fogyasztókkal kötött szerződésekben alkalmazott tisztességtelen feltételekről szóló, 1993. április 5-i 93/13/EGK tanácsi irányelv² 6. cikke (1) bekezdésének és 7. cikke (1) bekezdésének, valamint a hitelintézetek és befektetési vállalkozások (a továbbiakban: intézmények) helyreállítását és szanálását célzó keretrendszert létrehozó 2014/59/EU irányelv³ 34. cikke (1) bekezdése b) és g) pontjának és 70. cikke (1) és (4) bekezdésének értelmezésére vonatkozik.

2. A kérelmet az egyrészt OF, EI és RI (a továbbiakban: felperesek), másrészt M. K., a Getin Noble Bank S.A. felszámolóbiztosa között folyamatban lévő eljárásban terjesztették elő. A felperes fogyasztók svájci frankhoz (CHF) kötött jelzálogkölcsön-szerződést kötöttek az alperes bankkal, és mostanáig nem fizették ki a megállapodás szerinti összes törlesztőrészletet. A felperesek

¹ Eredeti nyelv: angol.

ⁱ A jelen ügy neve fiktív. Az nem egyezik az eljárásban részt vevő egyetlen fél valódi nevével sem.

² HL 1993. L 95., 29. o.; magyar nyelvű kiadás 15. fejezet, 2. kötet, 288. o.

³ A hitelintézetek és befektetési vállalkozások helyreállítását és szanálását célzó keretrendszer létrehozásáról és a 82/891/EGK tanácsi irányelv, a 2001/24/EK, 2002/47/EK, 2004/25/EK, 2005/56/EK, 2007/36/EK, 2011/35/EU, 2012/30/EU és 2013/36/EU irányelv, valamint az 1093/2010/EU és a 648/2012/EU európai parlamenti és tanácsi rendelet módosításáról szóló, 2014. május 15-i európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL 2014. L 173., 190. o.; helyesbítések: HL 2019. L 165., 129. o.; HL 2021. L 104., 55. o.), amely a bankok helyreállításáról és szanálásáról szóló irányelvként is ismert.

keresetet indítottak e szerződés semmisségének megállapítása iránt a kérdést előterjesztő bíróság előtt arra hivatkozva, hogy az tisztességtelen feltételeket tartalmaz. Az e kereset tárgyában folyamatban lévő eljárás ideje alatt a Getin Noble Bankot szanálás alá helyezték.

3. A felperesek ezt követően ideiglenes intézkedés iránti kérelmet nyújtottak be kötelezettségeiknek az érdemi eljárás időtartamára történő felfüggesztését kérve. Az említett intézkedés a nemzeti jog szerint biztosítási intézkedésnek minősül, amellyel a felperesek a havi törlesztőrészek fizetésére vonatkozó kötelezettségüknek az említett eljárás, tehát a bíróság által az ügy érdekében folytatott vizsgálat időtartamára történő felfüggesztését kérik.⁴

4. Kérdésével a kérdést előterjesztő bíróság lényegében arra keresi a választ, hogy korlátozható-e a fogyasztók 93/13 irányelvből eredő védelme, ha az érintett bankot a 2014/59 irányelv által szabályozott szanálási eljárás alá vonták. A jelen ügyben ezért a Bíróságnak egyensúlyt kell teremtenie e két irányelv hatásai között.

I. Jogi háttér

A. Az uniós jog

1. A 93/13 irányelv

5. A 93/13 irányelv 6. cikkének (1) bekezdése a következőképpen rendelkezik:

„A tagállamok előírják, hogy fogyasztókkal kötött szerződésekben az eladó vagy szolgáltató által alkalmazott tisztességtelen feltételek a saját nemzeti jogszabályok rendelkezései szerint nem jelentenek kötelezettséget a fogyasztóra nézve, és ha a szerződés a tisztességtelen feltételek kihagyásával is teljesíthető, a szerződés változatlan feltételekkel továbbra is köti a feleket.”

6. Az említett irányelv 7. cikkének (1) bekezdése értelmében:

„A tagállamok a fogyasztók és a szakmai versenytársak érdekében gondoskodnak arról, hogy megfelelő és hatékony eszközök álljanak rendelkezésre ahhoz, hogy megszüntessék az eladók vagy szolgáltatók fogyasztókkal kötött szerződéseiben a tisztességtelen feltételek alkalmazását.”

2. A 2014/59 irányelv

7. A (3), (5), (10), (31), (48), (50), (51), (60) és (69) preambulumbekkezdés releváns a jelen indítvány szempontjából.

⁴ Az előzetes döntéshozatal iránti kérelem nem jelöli meg a szóban forgó események pontos időkeretét. A Bírósághoz benyújtott iratokból mindazonáltal kitűnik, hogy a Getin Noble Bank tekintetében először szanálási határozatot hoztak, majd azt fizetéseképtelenségi eljárás alá vonták. A felek a tárgyaláson megerősítették, hogy az ideiglenes intézkedés iránti kérelmet a két eljárás között nyújtották be.

8. Ezen irányelvnek „A szanálásra vonatkozó általános elvek” című 34. cikke (1) bekezdésének b) és g) pontja a következőképpen rendelkezik:

„A tagállamok biztosítják, hogy a szanálási eszközök alkalmazásakor és a szanálási hatáskörök gyakorlásakor a szanálási hatóságok meghozzák az összes megfelelő intézkedést, amelyekkel biztosítható, hogy a szanálási intézkedést a következő elveknek megfelelően hozták:

[...]

b) a szanálás alatt álló intézmény részvényesei után a hitelezők viselik a veszteségeket, a követeléseiknek a rendes fizetéseképtelenségi eljárás szerinti rangsorának sorrendjében, kivéve, ha ez az irányelv kifejezetten eltérően rendelkezik;

[...]

g) egyetlen hitelező sem viselhet annál nagyobb veszteséget, mint amelyet akkor viselt volna, ha az intézményt vagy az 1. cikk (1) bekezdésének b), c) vagy d) pontjában említett szervezetet rendes fizetéseképtelenségi eljárás keretében számolták volna fel a 73–75. cikk szerinti biztosítékokkal összhangban”.

9. A 2014/59 irányelvnek „A szanálási eszközök általános elvei” című 37. cikkének (1) bekezdése és (3) bekezdésének b) pontja értelmében a szanálási hatóságoknak rendelkezniük kell a szanálási eszközök – köztük az áthidaló intézményi mechanizmus – alkalmazásához szükséges hatáskörrel. Az említett irányelv 37. cikkének (6) bekezdése előírja, hogy azon intézményeket, amelyekről eszközöket adnak át, rendes fizetéseképtelenségi eljárás keretében, észszerű időn belül kell felszámolni, tekintettel az alapvető szolgáltatások folytonosságának szükségességére.

10. A 2014/59 irányelv „Hitelbiztosítékok érvényesítésének korlátozására vonatkozó hatáskör” című 70. cikkének (1) bekezdése a következőképpen rendelkezik:

„A tagállamok biztosítják, hogy a szanálási hatóságok rendelkezzenek az arra vonatkozó hatáskörrel, hogy a 83. cikk (4) bekezdése szerinti, korlátozásról szóló közlemény közzétételétől a közzétételt követő munkanapon a szanálás alatt álló intézmény szanálási hatóságának székhelye szerinti tagállam ideje szerint éjfélig korlátozzák a szanálás alatt álló intézmény biztosított hitelezőinek birtokában levő hitelbiztosítékoknak a szanálás alatt álló intézmény eszközeivel összefüggésben történő érvényesítését.”

11. A 2014/59 irányelv 73. cikke a részvényesek és hitelezők részleges transzferek esetén történő kezelésére és a hitelezői feltőkésítés alkalmazására vonatkozó szabályokat állapít meg. Az említett irányelv 74. cikke szerint annak felmérésére, hogy a részvényesek és a hitelezők jobb elbánásban részesültek volna-e, ha a szanálás alatt álló intézmény rendes fizetéseképtelenségi eljárás hatálya alá kerül, a tagállamoknak gondoskodniuk kell arról, hogy független személy által folytatott értékelésre kerüljön sor. A 2014/59 irányelv 75. cikke értelmében a tagállamok biztosítják, hogy amennyiben az ezen irányelv 74. cikke szerinti értékelés megállapítja, hogy bármely részvényes vagy hitelező nagyobb veszteséget szenvedett el, mint amekkorát rendes fizetéseképtelenségi eljárás keretében végrehajtott felszámolás során szenvedett volna el, a részvényes vagy hitelező jogosult legyen arra, hogy a szanálásfinanszírozási rendszerekből megkapja a különbözet összegét.

B. A lengyel jog

1. A polgári törvénykönyv

12. Az 1964. április 23-i Ustawa – Kodeks cywilny (a polgári törvénykönyvről szóló törvény)⁵ egységes szerkezetbe foglalt változata⁶ (a továbbiakban: polgári törvénykönyv) 385^{1. cikk}ének 1. §-a értelmében a fogyasztói szerződés egyedileg meg nem tárgyalta feltételei nem kötelezik a fogyasztót, ha azok a fogyasztó jogait és kötelezettségeit a jóerkölcsbe ütköző és a fogyasztó érdekeit súlyosan sértő módon állapítják meg (jogszabályba ütköző szerződési feltételek).

2. A polgári perrendtartás

13. Az 1964. november 17-i Ustawa – Kodeks postępowania cywilnego (a polgári perrendtartásról szóló törvény)⁷ egységes szerkezetbe foglalt változatának⁸ (a továbbiakban: polgári perrendtartás) 730^{1. cikk}e értelmében:

„1. § A biztosítási intézkedés elrendelését bármelyik fél vagy az eljárásban részt vevő személy kérheti, ha a követelését és a biztosíték nyújtásához fűződő jogi érdekét valószínűsíti.

2. § A biztosítási intézkedés elrendeléséhez fűződő jogi érdek akkor áll fenn, ha a biztosítási intézkedés hiánya megakadályozná vagy súlyosan megnehezítené az ügyben hozott határozat végrehajtását, vagy egyébként megakadályozná vagy súlyosan megnehezítené az ügyben folytatott eljárás céljának elérését.

[...]

3. § A biztosítási intézkedés módjának megválasztása során a bíróság figyelembe veszi a felek vagy az eljárásban részt vevő személyek érdekeit oly módon, hogy a jogosult megfelelő jogi védelemben részesüljön, és a kötelezettet ne terhelje a szükségesnél nagyobb mértékben.”

14. A kérdést előterjesztő bíróság szerint a polgári perrendtartás 731. és 755. cikke, valamint 755^{2. cikk}ének 1. §-a szintén releváns az alapeljárás szempontjából.

⁵ Dz. U., 16. szám, 93. tétel.

⁶ Dz. U. 2020., poz. 1740.

⁷ Dz. U., 43. sz., poz. 296.

⁸ Dz. U. 2021., poz. 1805.

3. A bankgarancia-alapról szóló törvény

15. Az Ustawa z 10 czerwca 2016 r. o Bankowym Funduszu Gwarancyjnym, systemie gwarantowania depozytów oraz przymusowej restrukturyzacji (a bankgarancia-alapról, a betétbiztosítási rendszerről és a szanálásról szóló, 2016. június 10-i törvény; a továbbiakban: a bankgarancia-alapról szóló törvény)⁹ 135. cikkének 1. és 4. bekezdése a következőképpen rendelkezik:

„1. A szanálás alatt álló intézmény eszközeivel összefüggésben a szanálás megkezdését megelőzően indított végrehajtási vagy biztosítási intézkedés iránti eljárásban nem szükséges határozni.

[...]

4. A szanálás során a szanálás alatt álló szervezettel szemben nem indítható végrehajtási és biztosítási intézkedés iránti eljárás.”

16. E törvény 142. cikkének (1) bekezdése értelmében a Bankowy Fundusz Gwarancyjny (bankgarancia-alap, Lengyelország) legfeljebb a biztosítékoknak a szanálás alatt álló intézmény eszközeivel összefüggésben történő érvényesítésére vonatkozó jog felfüggesztéséről szóló közleményének közzétételét követő munkanap végéig felfüggesztheti e jogot.

4. A fizetéseképtelenségről szóló törvény

17. Az Ustawa z dnia 28 lutego 2003 r. Prawo upadłościowe (a fizetéseképtelenségről szóló, 2003. február 28-i törvény; a továbbiakban: a fizetéseképtelenségről szóló törvény)¹⁰ 146. cikkének (1) bekezdése értelmében a fizetéseképtelenségi eljárás alá vont vagyona tartozó eszközökre irányuló végrehajtási eljárás automatikusan felfüggesztésre kerül a fizetéseképtelenség megállapítása esetén, és megszűnik a fizetéseképtelenséget megállapító ítélet jogerőre emelkedésével. Az említett cikk 2. bekezdése szerint a felfüggesztett eljárásokból származó, fel nem osztott összegek a fizetéseképtelenségi eljárás alá vont vagyona kerülnek. A 3. bekezdés értelmében a fizetéseképtelenség megállapítását követő végrehajtás – meghatározott tartási vagy nyugdíjkövetelések kivételével – tilos.

II. Az alapügy tényállása és az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdés

18. 2007-ben OF a szüleivel, RI-vel és EI-vel együtt 360 hónapos futamidős törlesztési időszakra jelzálogkölcsön-szerződést kötött a Getin Noble Bankkal 185 375,71 zloty (PLN) (hozzávetőleg 40 000 euró) összegre vonatkozóan (a továbbiakban: az alapügyben szóban forgó kölcsönszerződés). E kölcsönszerződés ezen összegnek az e bank által egy táblázatban meghatározott vételi árfolyamon svájci frankra (CHF) történő átváltására vonatkozó feltételt írt elő. A CHF-ben számított havi törlesztőrészeket PLN-ben kellett visszafizetni a CHF-nek az említett bank táblázatában szereplő, az esedékesség napján érvényes eladási árfolyamán, amelyet a bank szintén egyoldalúan állapított meg.

⁹ Dz. U. 2016., poz. 996.

¹⁰ Dz. U. 2022., poz. 1520., 2022. június 9-i egységes szerkezetbe foglalt szöveg.

19. A kölcsön az ingatlanvétélár egy részének és a kölcsönfelvétel költségeinek a fedezésére szolgált. Az alapügy felpereseit összehasonlító táblázat formájában tájékoztatták a kamat- és árfolyamváltozásoknak az említett kölcsönszerződésre gyakorolt hatásáról.

20. 2022. szeptember 29-én a bankgarancia-alapról szóló törvény alapján eljáró bankgarancia-alap határozatot hozott a Getin Noble Bank szanálásának az áthidaló intézményi eszköz igénybevételeivel történő megkezdéséről. A határozat alapján létrejött a VELO Bank S.A. nevű új jogalany, amelyre az alperes Getin Noble Bank szinte valamennyi jogát és kötelezettségét átruházták, leszámítva azonban a CHF-ben nyilvántartott vagy a CHF árfolyamához kötött hitel- és kölcsönszerződésekkel kapcsolatos tényleges, jogi vagy jogellenes cselekményekből eredő vagyoni jogokat, valamint az e vagyoni jogokból eredő követeléseket – köztük polgári, közigazgatási eljárás tárgyát képező követeléseket – függetlenül azok érvényesítésének időpontjától. A kérdést előterjesztő bíróság szerint ez azt jelenti, hogy a Getin Noble Bank vagyona főként olyan kölcsönszerződésekben eredő követelésekből áll, amelyek a felperések szerződéséhez hasonlóan állítólag tisztességtelen szerződési feltételeket tartalmaznak, amelyek visszamenőlegesen megtámadhatók.

21. A bankgarancia-alap médiában tett kijelentéseiből kitűnt, hogy a Getin Noble Bank fizetési képtelenségének megállapítása és felszámolása iránti kérelmet az év során be fogják nyújtani.

22. A felperések keresetet indítottak a kérdést előterjesztő bíróság előtt az alapügyben szóban forgó kölcsönszerződés érvénytelenségének megállapítását, valamint 48 352,97 PLN és 27 171,82 CHF (ami a folyósított tőke mintegy 95%-ának felel meg) törvényes késedelmi kamatokkal és a perköltségekkel együtt történő megítélését kérve. A felperések jelezték, hogy a kölcsönszerződés a kölcsönösszeg devizában történő indexálására vonatkozó, jogellenes szerződési feltételeket tartalmazott. A követelt összeg a felperések által teljesített kifizetések összege. Másodlagosan a felperések azt kérik, hogy a szerződés a benne foglalt tisztességtelen feltételek elhagyását követően fennmaradjon.

23. A Getin Noble Bank a kereset elutasítását kérte, és tagadta, hogy a szerződési feltételek jogellenesek lennének.

24. A szanálási határozat meghozatalát követően a felperések ideiglenes intézkedés iránti kérelmet nyújtottak be a szerződés érvénytelenségének megállapítása iránti követelésüknek az eljárásban részt vevő felek jogainak és kötelezettségeinek az érdemi eljárás időtartamára történő meghatározása révén történő biztosításának elrendelését kérve. A felperések különösen a havi törlesztőrészek fizetésére vonatkozó kötelezettségnek a keresetindítástól az eljárás befejezéséig történő felfüggesztését kérték. A felperések kérték továbbá a kölcsönszerződés felmondásának, valamint annak az alperes számára történő megtiltását, hogy közzétegye a Biuro Informacji Gospodarczejnél (gazdasági információs hivatal, Lengyelország) a kölcsön felperések általi törlesztésének elmaradására vonatkozó információkat a biztosítási intézkedés elrendelésétől az eljárás befejezéséig terjedő időszakban.

25. A kérdést előterjesztő bíróság jelzi, hogy az ideiglenes intézkedés iránti eljárásban a bíróság a felek állításainak *prima facie* bizonyítása alapján határoz a biztosítási intézkedésekről, figyelembe véve az ügy érdemében összegyűjtött valamennyi bizonyítékot. A kérdést előterjesztő bíróság szerint i. a felperések fogyasztók, ii. a szóban forgó kölcsönszerződés feltételei tisztességtelenek, mivel árfolyamkockázatot hárítanak a fogyasztókra, és lehetővé teszik a bank számára az

árfolyam-különbözet önkényes meghatározását,¹¹ és iii. a felek által kötött szerződés módosításai nem eredményezték e kikötések érvényessé válását.

26. A kérdést előterjesztő bíróság szerint a Bíróság ítélkezési gyakorlatára tekintettel lehetségesnek kell lennie olyan ideiglenes intézkedés elrendelésének, amely lehetővé teszi a felperesek havi törlesztőrészek fizetésére vonatkozó kötelezettségének az érdemi ügyben történő felfüggesztését. A bankgarancia-alapról szóló törvény 135. cikkének a nemzeti bíróságok által értelmezett 1. és 4. bekezdése alapján azonban szanálás alatt álló bankok esetében a nemzeti bíróságoknak olyan határozatot kell hozniuk, amely szerint nem szükséges határozni az ideiglenes intézkedés iránti kérelemről. A kérdést előterjesztő bíróság szerint az ilyen értelmezés figyelmen kívül hagyja a 93/13 irányelvben foglalt szabályozást, és megfosztja a fogyasztót az ezen irányelvből eredő jogaitól.

27. A kérdést előterjesztő bíróság kifejti továbbá, hogy mivel az alapügyben szereplőhöz hasonló követelésre vonatkozó biztosítási intézkedés a rendes fizetéseképtelenségi eljárás során elfogadható lenne, a bankgarancia-alapról szóló törvény 135. cikke 1. és 4. bekezdésének olyan értelmezése esetén, amely megtagadja az ilyen követelésre vonatkozó biztosítási intézkedés elrendelését, a hitelezőnek minősülő fogyasztók hátrányosabb helyzetbe kerülnének a fizetéseképtelenségi eljárás keretében felszámolt bankok ilyen fogyasztóihoz képest. Az ilyen értelmezés elfogadása tehát ellentétes lenne a 2014/59 irányelv 34. cikke (1) bekezdésének g) pontjával.

28. E körülmények között a Sąd Okręgowy w Warszawie (varsói regionális bíróság, Lengyelország) úgy határozott, hogy az eljárást felfüggeszti, és előzetes döntéshozatal céljából a következő kérdést terjeszti a Bíróság elé:

„Úgy kell-e értelmezni a tényleges érvényesülés és az arányosság elvének fényében a [93/13 irányelv] 6. cikkének (1) bekezdését és 7. cikkének (1) bekezdését, valamint a [2014/59 irányelv] 34. cikke (1) bekezdésének b) és g) pontját, 70. cikkének (1) és (4) bekezdését, hogy azokkal ellentétes az olyan nemzeti szabályozás, amely szerint a fogyasztó által a szanálás alá vont bankkal szemben benyújtott, arra irányuló ideiglenes intézkedés (óvintézkedés) iránti kérelemnek, hogy a bírósági eljárás időtartamára függeszék fel az azon kölcsönszerződésből eredő törlesztőrészek fizetésére vonatkozó kötelezettséget, amelyet a bíróság a benne foglalt tisztességtelen feltételek elhagyása miatt valószínűleg érvénytelennek fog minősíteni, pusztán azért nem lehet helyt adni, mert e bankot szanálás alá vonták?”

III. A Bíróság előtti eljárás

29. Az alapügy felperesei, a lengyel kormány és az Európai Bizottság írásbeli észrevételeket terjesztett elő. E felek mindegyike, valamint az alapügy alperese szóbeli észrevételeket terjesztett elő a 2024. október 17-én tartott tárgyaláson.

¹¹ A szóban forgó kikötések hasonlóak a 2019. október 3-i Dziubak ítéletben (C-260/18, EU:C:2019:819) elemzett szerződésben foglaltakhoz.

IV. Értékelés

A. A kérdés átfogalmazása

30. A kérdést előterjesztő bíróság szerint a bankgarancia-alapról szóló törvény 135. cikkének 1. és 4. bekezdése a 2014/59 irányelv 70. cikke (1) bekezdése helytelen átültetésének minősül.

31. E tekintetben – amint azt a lengyel kormány és a Bizottság kifejti – úgy tűnik, hogy a 2014/59 irányelv 70. cikkének (1) bekezdését valójában a bankgarancia-alapról szóló törvény 142. cikkének (1) bekezdése ültette át a lengyel jogba, amelynek időbeli hatálya eltér az említett irányelv 135. cikke 1. és 4. bekezdésének időbeli hatályától. A bankgarancia-alapról szóló törvény 135. cikkének (1) bekezdése különösen a szanálási folyamat megkezdését megelőzően indított biztosítási intézkedés iránti eljárásokkal foglalkozik, e törvény 135. cikkének (4) bekezdése pedig a szanálás során a szanálás alatt álló szervezet tekintetében benyújtott kérelmekre vonatkozik. A 2014/59 irányelv 70. cikkének (1) bekezdése mindazonáltal egy nagyon rövid, a korlátozásról szóló közlemény¹² közzétételétől a közzétételt követő munkanapon a szanálás alatt álló intézmény szanálási hatóságának székhelye szerinti tagállam ideje szerint éjfélig terjedő időszakra vonatkozik.

32. Mindenesetre emlékeztetek arra, hogy a C-34/23. sz. ügyben¹³ – egy, a jelen ügyben szereplőhöz hasonló ténybeli körülményeket felmutató közelmúltbeli ügyben – a Bíróságtól a 2014/59 irányelv 70. cikke (1) bekezdésének a bankgarancia-alapról szóló törvény 135. cikkének 1. és 4. bekezdésével kapcsolatos értelmezését kérték. Az említett ügyben hozott végzésében a Bíróság megállapította, hogy az alapügy tárgyát egy ideiglenes intézkedés iránti kérelem képezi, amely nyilvánvalóan nem tartozik a 2014/59 irányelv 70. cikke (1) bekezdésének hatálya alá.

33. A Bíróság kifejezetten megállapította, hogy az alapügy tárgyát képező kereset, amellyel a felperesek biztosítási intézkedés elrendelését kérték egy kölcsönszerződés tekintetében, nem biztosítékokra vonatkozik. A Bíróság hozzátette, hogy „az a fogyasztó, aki keresetet indított a Getin Noble Bankkal kötött jelzálogkölcsön-szerződés érvénytelenségének megállapítása iránt, nem minősül e bank 2014/59 irányelv 70. cikkének (1) bekezdése értelmében vett »biztosított hitelezőjének«”.¹⁴ A Bíróság megállapította, hogy az alapügy nyilvánvalóan nem tartozik az említett rendelkezés hatálya alá, és így az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdés, amely kizárólag e rendelkezés értelmezésére vonatkozik, nem függ össze az alapeljárás tárgyával.¹⁵

34. Igaz ugyan, hogy egy kölcsönszerződés adósai (akik hitelezőkké válhatnak, ha a bíróság megállapítja a kölcsön semmisségét), potenciális hitelezőknek vagy végső soron akár hitelezőknek tekinthetők. A fogyasztói hitelmegállapodások tekintetében azonban a biztosított hitelező – amint azt a Bizottság a tárgyaláson kifejtette – olyan kölcsönadó vagy hitelező, aki jogi igénnyel rendelkezik az adós vagyona vagy eszközeire. Ezért úgy tűnik, hogy azok a felperesek, akik nem rendelkeznek jogi igénnyel a szóban forgó vagyona, nem minősülnek e rendelkezés értelmében vett »biztosított hitelezőknek«.

35. A jelen ügyben a fogyasztónak minősülő felperesek biztosítási intézkedés elrendelését is kéri egy szanálás alatt álló intézménnyel kötött kölcsönszerződés tekintetében. Az alapügy felpereseit ezért éppúgy nem lehet »biztosított hitelezőknek« tekinteni, mint a fent említett végzés alapján

¹² A 2014/59 irányelv 83. cikkének (4) bekezdése szerint közzétett közlemény.

¹³ 2024. február 20-i Getin Noble Bank végzés (C-34/23, EU:C:2024:203).

¹⁴ Ugyanott, 32. pont.

¹⁵ Ugyanott, 33. pont.

szolgáltató ügy felperesét. Ebből értelemszerűen következik, hogy a 2014/59 irányelv 70. cikkének (1) bekezdése nem függ össze a jelen ügy tárgyával. Következésképpen a Bíróság említett közelmúltbeli végzésének megfelelően a jelen előzetes döntéshozatal iránti kérelem nyilvánvalóan elfogadhatatlan, amennyiben az erre a rendelkezésre vonatkozik. Mivel az említett irányelv 70. cikkének (4) bekezdése az ugyanezen cikk szerinti hatáskör gyakorlására utal, e rendelkezés szintén nem releváns a jelen ügyben szóban forgó jogvita szempontjából.

36. A kérdést előterjesztő bíróság által feltett kérdést ennél fogva úgy kell átfogalmazni, hogy az lényegében arra keresi a választ, hogy úgy kell-e értelmezni a tényleges érvényesülés elvének fényében és a 2014/59 irányelv 34. cikke (1) bekezdésének b) és g) pontjával összefüggésben a 93/13 irányelv 6. cikkének (1) bekezdését és 7. cikkének (1) bekezdését, hogy azokkal ellentétes az olyan nemzeti szabályozás vagy gyakorlat, amely nem teszi lehetővé ideiglenes intézkedés elrendelését a jövőbeli havi törlesztőrészek fizetésére vonatkozó kötelezettségnek a bírósági eljárás időtartamára történő felfüggesztése érdekében pusztán azért, mert az alperes bankot a 2014/59 irányelv által szabályozott szanálási eljárás alá vonták.¹⁶

37. Mivel a kérdést előterjesztő bíróság előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdése a 2014/59 irányelvnek és a 93/13 irányelvnek a tényleges érvényesülés elvének fényében értelmezett rendelkezései közötti kölcsönhatás megállapítására irányul, először e rendelkezéseket vizsgálom meg, majd rátérek a közöttük fennálló kölcsönhatásra.

B. A 93/13 irányelv 6. cikke (1) bekezdésének és 7. cikke (1) bekezdésének értelmezéséről

38. A Bíróság megállapította, hogy a 93/13 irányelv 6. cikkének (1) bekezdését úgy kell értelmezni, hogy egy tisztességtelennek minősített szerződési feltételt főszabály szerint úgy kell tekinteni, mint amely nem is létezett, úgyhogy a fogyasztóra nézve nem fejthet ki joghatást. Ennél fogva egy ilyen kikötés tisztességtelen jellege bírósági megállapításának főszabály szerint azon jogi és ténybeli állapot helyreállítását kell eredményeznie, amelyben a fogyasztó az említett kikötés hiányában lenne. A nemzeti bíróság azon kötelezettsége, hogy mellőzze az olyan tisztességtelen szerződési feltétel alkalmazását, amely jogalap nélkül kifizetettnek bizonyuló összegek fizetésére kötelez, főszabály szerint ezzel egyező összegű visszafizetési kötelezettséget eredményez.¹⁷ Azt lehet állítani, hogy a bankok rendes körülmények közötti működésének eseteiben a Bíróság következetesen fenntartotta a fogyasztók védelmét, amikor az összeütközésbe került a pénzügyi intézmények érdekeivel, különösen a tisztességtelen szerződési feltételek összefüggésében.¹⁸

39. A jelen ügyben a kérdést előterjesztő bíróság úgy véli, hogy amennyiben megállapítja, hogy a szóban forgó jelzálogkölcsön-szerződés bizonyos feltételei tisztességtelenek, úgy a szóban forgó jelzálogkölcsön-szerződés többi része e kikötések elhagyása után nem teljesíthető, és meg kell állapítani a szerződés egészének semmisségét. A jelen indítvány ezért azon az előfeltevésen alapul, hogy a kérdést előterjesztő bíróság kellően biztos abban, hogy meg kell állapítani a szóban

¹⁶ Az átfogalmazott kérdés nem tartalmazza az arányosság elvét, amely nem tűnik relevánsnak a jelen elemzés szempontjából. Lásd ebben az értelemben a 2023. június 15-i Getin Noble Bank (Kölcsönszerződés teljesítésének felfüggesztése) ítéletet (C-287/22, EU:C:2023:491), amely szintén hivatkozott „[a] tényleges érvényesülés[re] és az arányosság[ra]”.

¹⁷ Lásd: 2016. december 21-i Gutiérrez Naranjo és társai ítélet (C-154/15, C-307/15 és C-308/15, EU:C:2016:980, 61. és 62. pont).

¹⁸ Lásd például: 2012. június 14-i Banco Español de Crédito ítélet (C-618/10, EU:C:2012:349); 2013. március 14-i Aziz ítélet (C-415/11, EU:C:2013:164); 2014. április 30-i Kásler és Káslerné Rábai ítélet (C-26/13, EU:C:2014:282); 2015. január 21-i Unicaja Banco és Caixabank ítélet (C-482/13, C-484/13, C-485/13 és C-487/13, EU:C:2015:21); 2019. március 26-i Abanca Corporación Bancaria és Bankia ítélet (C-70/17 és C-179/17, EU:C:2019:250).

forgó jelzálogkölcson-szerződés érvénytelenségét azzal a következménnyel, hogy a fogyasztó igényrel rendelkezik a bankkal szemben az e szerződés alapján már megfizetett összegek visszafizetésére.

40. Az ideiglenes intézkedések elrendelésének kérdését illetően az uniós jog nem harmonizálja a szerződési feltételek állítólagos tisztességtelen jellegének vizsgálatára irányuló eljárásokat. Ezért az ilyen eljárások a tagállamok eljárási autonómiájának elve alapján az egyes tagállamok belső jogrendjébe tartoznak,¹⁹ azzal a feltétellel azonban, hogy ezek az eljárások megfelelnek az egyenértékűség és a tényleges érvényesülés elvének.²⁰

41. A tényleges érvényesülés elve tekintetében hangsúlyozni kell különösen, hogy a tagállamok azon kötelezettsége, hogy biztosítsák a jogalanyok uniós jogból eredő jogainak tényleges érvényesülését, magában foglalja többek között a 93/13 irányelvből eredő jogok tekintetében az Európai Unió Alapjogi Chartájának (a továbbiakban: Charta) 47. cikkében rögzített hatékony bírói jogvédelem követelményét, amely többek között az ilyen jogokra alapított keresetekre vonatkozó eljárási szabályok megállapítását illetően is érvényes.²¹ Az állandó ítélkezési gyakorlat értelmében az uniós jog szerint megítélendő jogvitában eljáró nemzeti bíróságnak az uniós jog alapján felhívott jogok létezésére vonatkozóan meghozandó határozat teljes hatékonysága érdekében lehetősége kell, hogy legyen ideiglenes intézkedések elrendelésére.²² A Bíróság megállapította, hogy a jogalanyok uniós jogból eredő jogai számára biztosítandó hatékony bírói jogvédelem elve úgy értelmezendő, hogy az megköveteli a tagállami jogrendszerekben az ideiglenes intézkedések elrendelésének lehetőségét, mielőtt a hatáskörrel rendelkező bíróság a nemzeti jogszabályok uniós joggal való összeegyeztethetősége tárgyában határozatot hoz, amennyiben a kért ideiglenes intézkedések elrendelése az ilyen jogok fennállására vonatkozóan meghozandó határozat teljes hatékonysága érdekében szükséges.²³ Összefoglalva, az uniós jog szerint megítélendő jogvitában eljáró nemzeti bíróságnak az uniós jog alapján felhívott jogok létezésére vonatkozóan meghozandó határozat teljes hatékonysága érdekében lehetősége kell, hogy legyen ideiglenes intézkedések elrendelésére.

42. Ezenkívül az ideiglenes intézkedéseknek a 93/13 irányelvből eredő fogyasztói jogokkal kapcsolatos eljárások keretében történő elrendelésének kérdése már a Bíróság számos ítéletének tárgyát képezte, ideértve a közelmúltban hozott 2023. június 15-i Getin Noble Bank (Kölcsönszerződés teljesítésének felfüggesztése) ítéletet²⁴ is, amelynek meghozatalára a jelen előzetes döntéshozatal iránti kérelmet követően került sor, de amely az abban szereplőhöz viszonylag hasonló ténybeli körülményekre vonatkozik.²⁵

43. Az említett ügyben a Bíróság megjegyezte, hogy a 93/13 irányelvvel ellentétes az olyan nemzeti szabályozás, amely nem teszi lehetővé a szerződési feltétel tisztességtelen jellegének elbírálására hatáskörrel rendelkező, érdemben eljáró bíróság számára, hogy ideiglenes

¹⁹ Lásd: 2022. szeptember 22-i Vicente (Ügyvédi munkadíj megfizetése iránti kereset) ítélet (C-335/21, EU:C:2022:720, 53. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

²⁰ Lásd ebben az értelemben: 2018. szeptember 13-i Profi Credit Polska ítélet (C-176/17, EU:C:2018:711, 57. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

²¹ 2021. április 22-i Profi Credit Slovakia ítélet (C-485/19, EU:C:2021:313, 54. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat); 2021. június 10-i BNP Paribas Personal Finance ítélet (C-776/19–C-782/19, EU:C:2021:470, 29. pont).

²² 2013. január 15-i Křižan és társai ítélet (C-416/10, EU:C:2013:8, 107. pont); 2020. május 14-i Országos Idegenrendészeti Főigazgatóság Dél-alföldi Regionális Igazgatóság ítélet (C-924/19 PPU és C-925/19 PPU, EU:C:2020:367, 297. pont), mindkét esetben hivatkozással az 1990. június 19-i Factortame és társai ítéletre (C-213/89, EU:C:1990:257, 21. pont).

²³ 2007. március 13-i Unibet ítélet (C-432/05, EU:C:2007:163, 77. pont és a rendelkező rész 2. pontja).

²⁴ C-287/22, EU:C:2023:491.

²⁵ A Bíróság 2023. június 15-én, azaz azt követően hozott ítéletet az említett ügyben, hogy a kérdést előterjesztő bíróság 2022. október 26-án úgy döntött, hogy előzetes döntéshozatal céljából előterjeszti a kérdést a jelen ügyben.

intézkedést rendeljen el – mint például a végrehajtási eljárás felfüggesztését –, ha ezen intézkedés elrendelése szükséges a jogerős határozata teljes érvényesülésének biztosításához, mivel e szabályozás sértheti az említett irányelv által elérni kívánt védelem érvényesülését.²⁶ A Bíróság arra is rámutatott, hogy ilyen intézkedés elrendelésére többek között abban az esetben lehet szükség, ha fennáll annak a kockázata, hogy a fogyasztó az esetleg hosszú ideig tartó bírósági eljárás során magasabb összegű havi törlesztőrészeket fizet, mint amennyit az érintett feltétel mellőzése esetén ténylegesen fizetnie kellene.²⁷

44. A Bíróság megállapította, hogy következésképpen a 93/13 irányelvben, különösen 6. cikkének (1) bekezdésében és 7. cikkének (1) bekezdésében a fogyasztók számára biztosított védelem megköveteli, hogy a nemzeti bíróság megfelelő ideiglenes intézkedést rendelhessen el, ha az szükséges a szerződési feltételek tisztességtelen jellegére vonatkozóan meghozandó határozat teljes érvényesülésének biztosításához.²⁸ A Bíróság hangsúlyozta különösen, hogy az ilyen ideiglenes intézkedés elrendelése még inkább szükségesnek tűnik, ha az említett fogyasztó az eljárás megindítása előtt az érintett banknak a kölcsönvett összegnél magasabb összeget fizetett.²⁹ A Bíróság lényegében arra a következtetésre jutott, hogy az a nemzeti ítélkezési gyakorlat, amely megtagadja a kölcsönszerződés alapján teljesítendő havi törlesztőrészek fizetésének felfüggesztésére irányuló ideiglenes intézkedés elrendelését, jöllehet ez az intézkedés szükséges a 93/13 irányelv által a fogyasztóknak nyújtott védelem biztosításához, úgy tűnik, hogy nem felel meg a tényleges érvényesülés elvének, és ennél fogva nem egyeztethető össze a 93/13 irányelv 6. cikkének (1) bekezdésével és 7. cikkének (1) bekezdésével.³⁰

45. Ebből következik, hogy a tagállamok azon kötelezettsége, hogy biztosítsák a jogalanyok uniós jogból eredő jogainak tényleges érvényesülését, magában foglalja többek között a 93/13 irányelvből eredő jogok tekintetében a Charta 47. cikkében is rögzített hatékony bírói jogvédelem követelményét, ami azt jelenti, hogy amennyiben a fogyasztó eljárást indított egy bankkal szemben egy szerződés érvénytelenségének az e szerződésben foglalt tisztességtelen feltételek miatti megállapítása iránt, a nemzeti bíróságnak képesnek kell lennie arra, hogy az ilyen kölcsönszerződés teljesítésének az ezen eljárás időtartamára történő felfüggesztésére irányuló ideiglenes intézkedést rendeljen el.

46. Mindemellett a Charta 47. cikke közvetlen hatállyal bír olyan esetben, mint a jelen ügyben szereplő.³¹ Mivel az e rendelkezésben rögzített hatékony bírói jogvédelemhez való jog nem abszolút jog,³² a nemzeti bíróság feladata, hogy az uniós jog alkalmazása során mérlegelje a szóban forgó érdekeket, és megtegyen minden szükséges intézkedést a hatékony bírói jogvédelemhez való jog biztosítása érdekében. A jelen ügyben szóban forgó érdekek tekintetében a kérdést előterjesztő bíróság hangsúlyozza egyrészt a szanalás hatékonyságának célját és különösen a bankrendszer pénzügyi stabilitását, valamint másrészt a fogyasztók hatékony bírói jogvédelmét. Ezért meg kell vizsgálni a 2014/59 irányelv alkalmazásából eredő hatásokat.

²⁶ Lásd ebben az értelemben: 2023. június 15-i Getin Noble Bank (Kölcsönszerződés teljesítésének felfüggesztése) ítélet (C-287/22, EU:C:2023:491, 41. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

²⁷ Ugyanott, 42. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat.

²⁸ Ugyanott, 43. pont.

²⁹ Ugyanott, 52. pont.

³⁰ Ugyanott, 55. pont.

³¹ Lásd analógia útján: 2022. november 8-i Deutsche Umwelthilfe (Gépjárművek jóváhagyása) ítélet (C-873/19, EU:C:2022:857), a környezetvédelmi jog területén; 2024. február 20-i X (A felmondás indokolásának hiánya) ítélet (C-715/20, EU:C:2024:139), a határozott ideig tartó munkaviszonyról szóló keretmegállapodás és a hátrányos megkülönböztetés tilalmának elve területén.

³² 2024. szeptember 5-i Banco Santander (Banco Popular bankszanálás II.) ítélet (C-775/22, C-779/22 és C-794/22, EU:C:2024:679, 80. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

C. A 2014/59 irányelv rendelkezéseinek értelmezéséről

47. A kérdést előterjesztő bíróság megállapítja, hogy a szanálási eljárásnak a Getin Noble Bank tekintetében történő megindítása miatt a bankgarancia-alapról szóló törvény 135. cikkének 1. és 4. bekezdése alapján nem rendelhetők el ideiglenes intézkedések a fogyasztók javára. A jelen ügyben ezért az a kulcskérdés, hogy a 2014/59 irányelv alkalmazása során korlátozhatók-e a fogyasztók jogai. Ebben az összefüggésben a kérdést előterjesztő bíróság különösen a 2014/59 irányelv 34. cikke (1) bekezdésének b) és g) pontjára hivatkozik. Az e rendelkezésben meghatározott elvek elemzése előtt a rendelkezés hatályát kell megvizsgálni.

1. A 2014/59 irányelv 34. cikke (1) bekezdése b) és g) pontjának hatálya

a) A 2014/59 irányelv 34. cikkének (1) bekezdése értelmében vett „szanálási intézkedés”, „szanálási eszközök” és „szanálási hatáskörök” fogalma

48. Elöljáróban meg kell jegyezni, hogy a 2014/59 irányelv 34. cikkének (1) bekezdése három fogalomra, nevezetesen a „szanálási eszközök”, a „szanálási hatáskörök” és a „szanálási intézkedés” fogalmára hivatkozik. Véleményem szerint e három fogalom eltérő hatállyal bír, és így az áthidaló intézményi eszköz alkalmazása esetén e rendelkezés alkalmazható lehet a szanálási hatáskörökre és intézkedésekre, ennélfogva pedig a szóban forgó szervezet fennmaradó részére vonatkozó aktusokra.

49. Először is megjegyzem, hogy az említett irányelv 2. cikke (1) bekezdésének 40. pontja szerint a „szanálási intézkedés” kifejezés az 1. cikk (1) bekezdésének b), c) vagy d) pontjában említett intézmény vagy szervezet szanálás alá helyezéséről szóló, a 32. vagy a 33. cikknek megfelelő döntést, szanálási eszköz alkalmazását vagy egy vagy több szanálási hatáskör gyakorlását jelenti. E tekintetben egyértelmű tehát, hogy a „szanálási intézkedés” kifejezés nemcsak ezeket az eszközöket és hatásköröket foglalja magában, hanem a valamely intézmény vagy szervezet szanálás alá helyezéséről szóló döntést is, és az ennélfogva olyan gyűjtőfogalom, amely a szanálási eljáráshoz kapcsolódó különböző aktusokra vonatkozik.

50. Másodszor, a 2014/59 irányelv 2. cikke (1) bekezdésének 19. pontja szerint az említett rendelkezésben szereplő „szanálási eszköz” kifejezés az ezen irányelv 37. cikkének (3) bekezdésében említett eszközt, azaz az üzletértékesítési eszközt, az áthidaló intézményi mechanizmust, az eszközelkülönítési eszközt és a hitelezői feltőkésítést jelenti.

51. A jelen ügyben úgy tűnik, hogy a 2014/59 irányelv 37. cikke (3) bekezdésének b) pontja értelmében vett áthidaló intézményi mechanizmust alkalmazták szanálási eszközként ezen irányelv 40. cikkének megfelelően. Az alapeljárásban benyújtott ideiglenes intézkedés iránti kérelem olyan eszközökre (egy devizában nyilvántartott kölcsönre) vonatkozik, amelyek a Getin Noble Banknál, azaz az eredeti szervezetnél (vagy a szervezet fennmaradó részénél) maradtak. Az említett kérelem nem vonatkozik viszont a szanálási eljárás keretében létrehozott áthidaló intézménynek, azaz a Velo Banknak átadott eszközökre.

52. A 2014/59 irányelv 37. cikkének ezen irányelv (50), (60) és (69) preambulumbekkezdésével összefüggésben értelmezett (6) bekezdése szerint, amennyiben az említett cikk (3) bekezdésének a) vagy b) pontjában említett szanálási eszközöket használják fel, méghozzá a szanálás alatt álló intézmény eszközei, jogai vagy kötelezettségei egy részének átadására, úgy azon intézmény vagy szervezet fennmaradó részét, amelytől az eszközöket, jogokat vagy kötelezettségeket átadták,

rendes fizetéseképtelenségi eljárás keretében kell felszámolni. A jelen esetben ezért, mivel a áthidaló intézményi eszköz felhasználására került sor, a Getin Noble Banknál maradt eszközök rendes fizetéseképtelenségi eljárás tárgyát képezik.

53. A „szanálási eszközök” fogalmának az áthidaló intézményi eszköz alkalmazására vonatkozó döntést követő és az intézmény vagy szervezet fizetéseképtelenségi eljárás keretében történő felszámolását megelőző időszakot is le kell fednie, mivel az említett eszköz alkalmazása határozza meg a szervezet fennmaradó részének ezen időszakbeli helyzetét. A 2014/59 irányelv 34. cikke (1) bekezdésének b) és g) pontjában meghatározott elvek csak az intézmény vagy szervezet rendes fizetéseképtelenségi eljárás keretében történő felszámolásának megkezdését követően nem relevánsak többé az intézmény vagy szervezet fennmaradó részében maradt eszközök tekintetében.

54. Harmadszor, a 2014/59 irányelv 34. cikkének (1) bekezdése a „szanálási hatáskörökre” is hivatkozik, amelyek ezen irányelv 2. cikke (1) bekezdésének 20. pontja szerint az irányelv 63–72. cikkében meghatározott hatásköröket jelentik.

55. E tekintetben megjegyzem, hogy ez utóbbi cikkek a hatáskörök széles körét tartalmazzák.

56. Különösen, mivel a 63. cikk (1) bekezdésének d) pontja „a szanálás alatt álló intézmény meghatározott jogainak, eszközeinek és kötelezettségeinek más szervezethez [az említett szervezet beleegyezésével] történő átadására [vonatkozó hatáskörre]” hivatkozik, úgy tűnik, hogy a „szanálási hatáskörök” fogalma magában foglalja az alperes bank szanálásának az áthidaló intézményi eszköz felhasználásával történő megkezdésére vonatkozó döntést, valamint a szanálás alatt álló intézményre és az intézmény vagy szervezet rendes fizetéseképtelenségi eljárás alá még nem vont fennmaradó részére vonatkozó aktusokat.

57. Ennek megfelelően, amennyiben a 2014/59 irányelv 34. cikkének (1) bekezdése „szanálási intézkedésre”, „szanálási eszközökre” és „szanálási hatáskörökre” hivatkozik, úgy tűnik, hogy e rendelkezés alkalmazandó arra az eredeti határozatra, amellyel a nemzeti hatóságok úgy döntenek, hogy szanálás alá helyezik a szervezetet. Az említett rendelkezés az intézmény vagy szervezet fennmaradó részének a rendes fizetéseképtelenségi eljárás keretében történő felszámolását megelőző helyzetére, azaz a jelen esetben a Getin Noble Bankra és így a bírósághoz az intézmény vagy szervezet fennmaradó részével szemben benyújtott ideiglenes intézkedés iránti kérelem vizsgálatára is alkalmazandó.

58. Következésképpen úgy vélem, hogy a 2014/59 irányelv 34. cikke (1) bekezdésének b) és g) pontjában meghatározott, a szanálásra vonatkozó általános elvek alkalmazandók az olyan helyzetre, amelyben a felperesek biztosítási intézkedés (ideiglenes intézkedés) elrendelését kérik a valamely szervezet fennmaradó részével szemben annak rendes fizetéseképtelenségi eljárás keretében történő felszámolását megelőzően indított eljárás keretében, mivel a szervezet e fennmaradó része tekintetében a nemzeti hatóságok szanálási intézkedéseket hoztak, szanálási eszközöket alkalmaztak, és szanálási hatásköröket gyakoroltak.

b) A 2014/59 irányelv 34. cikke (1) bekezdésének b) és g) pontja értelmében vett „hitelező” fogalma

59. Meg kell határozni, hogy olyan fogyasztók, mint a felperesek, akik eljárást indítottak a szóban forgó kölcsönszerződés érvénytelenségének az abban alkalmazott tisztességtelen szerződési feltételek miatti megállapítása iránt, a 2014/59 irányelv 34. cikke (1) bekezdésének b) és g) pontja értelmében vett „hitelezőknek” is minősülnek-e egyúttal.

60. A „hitelező” fogalma jellemzően minden olyan szervezetre vagy személyre vonatkozik, amelynek követelése van az adóssal szemben. Amennyiben a jelen ügyben a szóban forgó fogyasztók a jövőbeli havi törlesztőrészek fizetésére vonatkozó kötelezettségük felfüggesztését kérik, e fogyasztók *prima facie* adósoknak tűnnek. Az előzetes döntéshozatal iránti kérelemből mindazonáltal kitűnik, hogy a felperesek *potenciális hitelezők*, mivel az általuk indított eljárás nagy valószínűséggel annak megállapításához vezet, hogy a szóban forgó kölcsönszerződés teljes egészében érvénytelen.

61. A 2014/59 irányelv nem határozza meg kifejezetten, hogy milyen típusú kötelezettségek keletkeztetnek hitelezői jogállást, és így nem ír elő korlátozást e tekintetben. A „hitelező” kifejezést ezért úgy kell értelmezni, hogy az a potenciális hitelezőket is magában foglalja, ha azok fogyasztók, és a nemzeti bíróság nagy valószínűséggel helyt ad az érvénytelenség megállapítása iránti kérelmüknek.³³ Ez az értelmezés összhangban áll a 2014/59 irányelvben meghatározott, a szanálási folyamatban érintett valamennyi érdekelt fél védelmére és számukra méltányos bánásmód biztosítására irányuló tágabb célkitűzésekkel.³⁴

62. A jelen esetben, még ha a nemzeti bíróság még nem hozott is ítéletet az alapügyben szóban forgó kölcsönszerződés érvénytelenségének tárgyában, a felperesek érvénytelenség megállapítása iránti kérelme olyan formális kereset, amely az adósi jogállás hitelezői jogállásra változását eredményezheti.

63. A felperesek következőképpen a 2014/59 irányelv 34. cikke (1) bekezdésének b) és g) pontja értelmében vett hitelezőknek tekinthetők, még ha a bíróság még nem hozott is ítéletet a kölcsönszerződés érvényességének tárgyában. E tekintetben meg kell jegyezni, hogy kizárólag az alapügyben eljáró nemzeti bíróság feladata az ügy konkrét körülményeinek fényében annak megállapítása, hogy a jelen esetben kellően valószínű-e, hogy az adós ilyen hitelezővé válik. A jelen indítvány azon az előfeltevésen alapul, hogy a szóban forgó fogyasztók az említett rendelkezés értelmében vett hitelezőknek minősülnek.

2. A 2014/59 irányelv 34. cikke (1) bekezdésének b) és g) pontjában meghatározott elvek tartalma

64. A 2014/59 irányelv 34. cikkének (1) bekezdése meghatározza a szanálásra vonatkozó általános elveket, köztük először is azt az elvet, hogy a részvényesek viselik az első veszteségeket (a) pont), és hogy a részvényesek után – kifejezetten eltérő rendelkezés hiányában – a hitelezők viselik a veszteségeket, a követeléseiknek a rendes fizetéseképtelenségi eljárás szerinti rangsorának sorrendjében (b) pont). Másodszor, a 2014/59 irányelv 34. cikke (1) bekezdésének g) pontja rögzíti „a hitelezők egyike sem járhat rosszabbul” elvet, amely megköveteli, hogy a nemzeti hatóságok úgy folytassák le az ezen irányelv szerinti szerkezetátalakítási eljárásokat, hogy egyetlen hitelező se viseljen annál nagyobb veszteséget, mint amelyet rendes fizetéseképtelenségi eljárás keretében viselt volna. Ezen elvet a szanálási rendszerek sarokkövének tekintik.³⁵

³³ E tekintetben egyetértek azzal a felperesek által a tárgyaláson előadott érveléssel, hogy a hitelezői jogállás a nemzeti bíróság jövőbeli ítéletéből esetlegesen eredő visszafizetési kötelezettségből és következőképpen a 93/13 irányelv által biztosított védelem érvényesüléséből ered.

³⁴ Lásd a 2014/59 irányelv (5), (10), (31) és (48) preambulumbekzdését, amelyek alátámasztják azt az értelmezést, hogy az említett irányelv célja valamennyi érdekelt fél védelme és számukra méltányos bánásmód biztosítása az állami pénzügyi beavatkozás szükségességének minimalizálása mellett.

³⁵ Gortsos, C. V., „Banking Resolution: The EU Framework Governing the Resolution of Credit Institutions”, in: Amtenbrink, F., Herrmann, C., és Repasi, R. (szerk.), *The EU Law of Economic and Monetary Union* (New York, 2020; online kiadás, Oxford Academic), <https://doi.org/10.1093/oso/9780198793748.003.0046>, megtekintve 2024. november 7-én.

a) A szanálás összehasonlítása a rendes fizetéseképtelenségi eljárás keretében alkalmazott bánásmóddal

65. Egyrészt a 2014/59 irányelv 34. cikke (1) bekezdésének b) pontjában meghatározott elvek a veszteségek viselésének sorrendjére, azaz arra vonatkoznak, hogy a veszteségeket először a részvényesek, utánuk pedig a hitelezők viselik. Ezt az elvet a 2014/59 irányelv (5) és (50) preambulumbekkezdésében rögzített, ezen irányelv alapjául szolgáló azon alapelvvel összefüggésben kell értelmezni, hogy valamely bank szanálásának költségeit elsősorban a bank részvényeseinek, nem pedig a bank hitelezőinek kell viselniük.

66. Másrészt a 2014/59 irányelv 34. cikke (1) bekezdésének g) pontja szerinti „a hitelezők egyike sem járhat rosszabbul” elv biztosítja, hogy a szanálási intézkedések úgy legyenek kialakítva, hogy a hitelezők legalább annyira kedvező bánásmódban részesüljenek, mint amennyire kedvező bánásmódban a nemzeti fizetéseképtelenségi eljárások keretében részesülnének. Ezen elv alkalmazása együtt jár annak összehasonlításával, hogy a hitelező mit kapott a szanálás keretében, és mit kapott volna rendes fizetéseképtelenségi eljárás esetén. „A hitelezők egyike sem járhat rosszabbul” elv biztosítja, hogy a szanálási folyamat méltányos és kiszámítható legyen, a hitelezők jogainak védelme révén fenntartva a nemzeti fizetéseképtelenségi eljárásokkal való egyenértékűség szintjét. Ezen elvet ezért olyan kulcsfontosságú biztosítéknak tekintik, amely biztosítja, hogy a szanálási intézkedések ne legyenek hátrányosabbak a hitelezők számára annál, mint amilyen hátrányosak a rendes fizetéseképtelenségi eljárások lennének.

67. Fontos azonban hangsúlyozni azt a tényt, hogy a fizetéseképtelenségi eljárások olyan cselekvési területet képeznek, amelyen a tagállamok saját hatásköreiket gyakorolhatják, mivel a fizetéseképtelenségre vonatkozó jogszabályok nincsenek harmonizálva uniós szinten.³⁶ A 2014/59 irányelv 34. cikke (1) bekezdésének g) pontja ezért csak a kérdést előterjesztő bíróság által vizsgált nemzeti szabályozás szerinti szanálási és fizetéseképtelenségi eljárásokkal kapcsolatos helyzetekben releváns a hitelezők közötti egyenlő bánásmód értékelése szempontjából.

68. E tekintetben a kérdést előterjesztő bíróság úgy véli, hogy a fizetéseképtelenségi eljárásban megengedhető lehet az alapügyben szóban forgó szerződésből eredő kölcsön-törlesztőrészek fizetésére vonatkozó kötelezettség felfüggesztéséből álló biztosítási intézkedés elrendelése.³⁷ Ezért az olyan nemzeti intézkedés, amely nem teszi lehetővé az ilyen követelésre vonatkozó biztosítási intézkedés elrendelését, hátrányosabb helyzetbe hozza a hitelezőnek minősülő fogyasztókat a fizetéseképtelenségi eljárás keretében felszámolt bankok ilyen fogyasztóihoz képest. Az ilyen értelmezés elfogadása tehát ellentétes lenne a 2014/59 irányelv 34. cikke (1) bekezdésének g) pontjával.³⁸

³⁶ E területet jelenleg kizárólag az elsősorban a határokon átnyúló fizetéseképtelenségi eljárásokkal kapcsolatos helyzetekben felmerülő nemzetközi magánjogi kérdésekkel foglalkozó, a fizetéseképtelenségi eljárásról szóló, 2015. május 20-i (EU) 2015/848 európai parlamenti és tanácsi rendelet (HL 2015. L 141., 19. o.; helyesbítés: HL 2016. L 349., 40. o.), valamint a megelőző vállalati szerkezetátalakítással foglalkozó, a megelőző szerkezetátalakítási keretéről, az adósság alóli mentesítésről és az eltiltásokról, valamint a szerkezetátalakítási, fizetéseképtelenségi és adósság alóli mentesítési eljárások hatékonyságának növelését célzó intézkedésekről, és az (EU) 2017/1132 irányelv módosításáról szóló, 2019. június 20-i (EU) 2019/1023 európai parlamenti és tanácsi irányelv (Szerkezetátalakítási és fizetéseképtelenségi irányelv) (HL 2019. L 172., 18. o.) szabályozza.

³⁷ Meg kell jegyezni, hogy a Bíróság előtti tárgyaláson a felek nem értettek egyet az ideiglenes intézkedés elrendelése nemzeti jog szerinti megengedhetőségének kérdésében. A felek beadványaiból kitűnik, hogy különbséget kell tenni a fizetéseképtelenségi eljárás alá vont bank eszközeivel kapcsolatos ideiglenes intézkedések elrendelése, amely tilosnak tűnik, és a kölcsön visszafizetésével kapcsolatos ideiglenes intézkedések elrendelése, amely megengedettnek tűnik, között.

³⁸ E tekintetben, bár az előzetes döntéshozatal iránti kérelem nem indokolja meg a 2014/59 irányelv 34. cikke (1) bekezdése b) pontjának relevanciáját, e rendelkezést bevonom elemzésembe, mivel arra hivatkozik az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdés. Arra lehet ugyanis következtetni, hogy mivel e rendelkezés meghatározza a veszteségek hitelezők általi viselésének sorrendjét, a kérdést előterjesztő bíróságnak kétségei vannak a – fogyasztónak minősülő – felperesek keresetének a bankgarancia-alapról szóló törvény 135. cikkének (4) bekezdése alapján történő esetleges elutasításának hatásait illetően.

69. A 2014/59 irányelv értelmében valamely bank hitelezőkkel szemben fennálló kötelezettségeinek összegét korlátozza a közlemény közzétételének időpontja, amely meghatározza azt a pontot, amelyen felméri a hitelezők követeléseit és kötelezettségeit a szanálás céljából.³⁹ Mindazonáltal az a fogyasztó, aki a bank részére a tisztességtelen feltételeket tartalmazó szerződés alapján a szanálás kimondását követően teljesít, növeli a veszteségének összegét. Amint azt a kérdést előterjesztő bíróság megállapította, rendes fizetéseképtelenségi eljárás esetén a fogyasztó a szerződés teljesítésének felfüggesztése érdekében biztosítási intézkedést eszközölhet ki.

70. A szóban forgó nemzeti szabályozásból következik, hogy szanálás esetén nem rendelhető el végrehajtási vagy biztosítási intézkedés a szanálás alatt álló intézménnyel szemben.⁴⁰

71. Következésképpen az a fogyasztó, aki nem kérhet ilyen intézkedést, kedvezőtlenebb helyzetbe kerülhet valamely rendes fizetéseképtelenségi eljárás alá vont szervezet hitelezőihez képest, mivel e fogyasztó köteles a kölcsönszerződést biztosítási intézkedés kieszközölésének lehetősége nélkül teljesíteni, ami a szanálási határozat meghozatala ellenére a fogyasztó bankkal szembeni követelésének folyamatos növekedéséhez vezet.

b) Az utólagos kártalanítás mechanizmusa

72. A 2014/59 irányelv 73–75. cikkében szabályozott kártalanítási mechanizmus központi jelentőséggel bír „a hitelezők egyike sem járhat rosszabbul” elv alkalmazása szempontjából. Az megköveteli a hitelezőkkel szemben a szanálási intézkedés során alkalmazott bánásmód azon bánásmóddal történő összehasonlítását, amelyben a hitelezők rendes fizetéseképtelenségi eljárás keretében részesültek volna. E célból azt a nemzeti fizetéseképtelenségi jogot kell figyelembe venni, amely akkor lett volna alkalmazandó, ha az érintett szervezeteket rendes fizetéseképtelenségi eljárás alá vonták volna.

73. A kártalanítás lényegében a hitelezők által elszenvedett veszteségnek, azaz a szanálási eljárás során általuk ténylegesen visszakapott összeg és az azon összeg közötti különbözetnek felel meg, amelyet akkor kaptak volna vissza, ha az intézményt rendes fizetéseképtelenségi eljárás alá vonták volna.⁴¹ Ezért az ilyen nagyobb veszteséget elszenvedő részvényesek és hitelezők utólagos kártalanításra jogosultak.⁴² E mechanizmus a pénzügyi stabilitás és a méltányosság között próbál egyensúlyt teremteni, biztosítva a hitelezők védelmét az intézmény hatékony szanálása során.

³⁹ Lásd a 2014/59 irányelv 69. cikkének (1) bekezdését és 83. cikkének (4) bekezdését, mely utóbbi rendelkezés szerint a szanálási hatóság közzéteszi azon határozat vagy aktus másolatát, amely révén a szanálási intézkedésre sor kerül, vagy a szanálási intézkedés hatásait összefoglaló közleményt, illetve biztosítja ezek közzétételét.

⁴⁰ Lásd a bankgarancia-alapról szóló törvény 135. cikkének 1. és 4. bekezdését.

⁴¹ A részvényesek és hitelezők kártalanításának elvét a 2014/59 irányelv (50) és (51) preambulumbekkezdésével összefüggésben kell értelmezni. Ezen irányelv (50) preambulumbekkezdése kimondja különösen, hogy a részvényesek és hitelezők számára a felszámolási eljárásban érintett követeléseik ellenértéként kifizetett összeg vagy kártalanítás nem lehet kevesebb, mint az az összeg, amelyhez akkor jutottak volna, ha az egész intézmény rendes fizetéseképtelenségi eljárás alá kerül.

⁴² A 2014/59 irányelv 73. cikkének a) pontja szerint a tagállamok biztosítják, hogy az eszközök és kötelezettségek áthidaló intézménynek történő részleges átadása esetén azon hitelezők esetében, akiknek követelése a fizetéseképtelen banknál maradtak, „a követelések kielégítésére kifizetett összeg nem lehet kevesebb, mint az az összeg, amelyhez akkor jutottak volna, ha a szanálás alatt álló intézmény közvetlenül a transzfer előtt rendes fizetéseképtelenségi eljárás keretében felszámolásra kerül”. Az érintett hitelezők így garantáltan kártalanításban részesülnek a potenciálisan értékes eszközöknek a felszámolás alá vont vagyonból történő átadása következtében általuk elszenvedett veszteség ellenében. A 2014/59 irányelv 75. cikke és 101. cikke (1) bekezdésének e) pontja szerint a veszteséget a szanálás-finanszírozási rendszerekből kompenzálják. A szanálás-finanszírozási rendszereket a szanálási hatóságok felügyelete alá tartozó intézmények finanszírozzák.

74. Különösen egyrészt a 2014/59 irányelv által létrehozott szanálási eljárás olyan kivételes eszköz, amelynek célja elsősorban a pénzügyi piacok stabilitásának biztosítása olyan esetekben, amelyekben e stabilitást veszélyeztetheti egy határokon átnyúló intézmény csődje.⁴³ A szanálási eljárás célja, hogy olyan eszközkészlettel lássa el a hatóságokat, amely lehetővé teszi számukra a megfelelően korai és gyors beavatkozást, az érintett intézmény kritikus pénzügyi és gazdasági funkcióinak biztosítását és a csőd negatív hatásainak korlátozását.⁴⁴ Ezért ez az irányelv olyan szélesebb körű pénzügyi stabilitási célokat követ, mint például a pénzügyi rendszerbe vetett bizalom fenntartása és a rendszerkockázat elkerülése. Másrészt a 2014/59 irányelv 73–75. cikkében meghatározott kártalanítási mechanizmus kulcsfontosságú védelmet nyújt a hitelezők számára annak biztosítása révén, hogy a csődhelyzetbe került intézmény szanálása során ne részesüljenek méltánytalan bánásmódban. Ebből következik, hogy a fent említett kártalanítási mechanizmus célja, hogy egyensúlyt teremtsen a hatóságoknak a csődhelyzetbe került intézmények közérdekből történő szanálására való lehetősége és a hitelezők jogos pénzügyi érdekeinek védelme között.

3. A jelen ügyre való alkalmazás

75. Ha a szanálási eljárás miatt a felpereseknek a szervezet fennmaradó részénél maradó eszközeit nagyobb veszteség éri annál, mint amely rendes fizetéseképtelenségi eljárás keretében érte volna azokat – aminek értékelése a nemzeti bíróság feladata –, a felperesek „a hitelezők egyike sem járhat rosszabbul” elv alapján utólagos kártalanításra jogosultak. E kártalanítási mechanizmus azonban nem feltétlenül jár eljárási védelemmel. Meg kell ugyanis jegyezni, hogy a 2014/59 irányelv nem tartalmaz a hitelezők által a szanálás alatt álló bankkal szemben benyújtott ideiglenes intézkedés iránti kérelemre vonatkozó különös rendelkezéseket. Ebből következik, hogy az olyan jogalkotási intézkedések, mint a bankgarancia-alapról szóló törvény 135. cikkének 1. és 4. bekezdése, amelyek a hitelezők által a szervezet fennmaradó részével szemben fennálló szerződéses kötelezettségekkel kapcsolatos jogvitában benyújtott ideiglenes intézkedés iránti kérelem kérdésére vonatkoznak, nem tartoznak az említett irányelv hatálya alá.

D. A fogyasztóvédelem és a szanálási eljárás céljai közötti egyensúly megteremtése

76. Amint azt korábban kifejtettem,⁴⁵ a 2014/59 irányelv alapján a hitelező utólagos kártalanításban részesülhet, ha nagyobb veszteséget visel annál, mint amelyet akkor viselt volna, ha az intézményt rendes fizetéseképtelenségi eljárás keretében számolták volna fel. Ezért az a kulcskérdés, hogy az utólagos kártalanítás említett irányelv szerinti mechanizmusa megfelelő védelmet biztosít-e az olyan fogyasztó számára, akinek mindvégig kifizetéseket kell teljesítenie a szervezet fennmaradó része javára azon eljárás során, amelyben a szerződés semmisségének megállapítását kéri azért, mert az tisztességtelen feltételeket tartalmaz.

77. E tekintetben a 2022. május 5-i Banco Santander (Banco Popular bankszanálás) ítélet,⁴⁶ bár megmutatja, hogy az utólagos kártalanítás mechanizmusa hasznos eszköz lehet, nem foglalkozik azzal, hogy e mechanizmus megfelelő-e olyan esetben, amikor a nemzeti jog kizárja a valamely kölcsönszerződésen alapuló kifizetések felfüggesztésére irányuló ideiglenes intézkedés

⁴³ Lásd a 2014/59 irányelv (3) preambulumbekzdését.

⁴⁴ Lásd a 2014/59 irányelv (5) preambulumbekzdését.

⁴⁵ Lásd a fenti 72–74. pontot.

⁴⁶ C-410/20, EU:C:2022:351.

elrendelését. Mivel a valamely kölcsönszerződés teljesítésének felfüggesztését lehetővé tevő ideiglenes intézkedés elrendelése más kérdés, mint az utólagos kártalanítás, amely a visszafizetés anyagi jogi vonatkozásaira vonatkozik, az említett ítélet nem releváns a jelen ügy szempontjából.⁴⁷

78. A felek által a Bíróság előtti tárgyaláson előterjesztett szóbeli észrevételekből egyértelműen kitűnik, hogy a bankgarancia-alapról szóló törvény 135. cikkének 1. és 4. bekezdése a 2014/59 irányelv egyetlen rendelkezését sem ülteti át, hanem sokkal inkább az említett irányelvben foglalt szabályokat kiegészítő szabálynak minősül. Mivel a 2014/59 irányelv nem harmonizálja a szanálási eljárás alá vont bank részvételével zajló eljárásokban elrendelt ideiglenes intézkedésekre alkalmazandó eljárásokat, ezen intézkedések a tagállamok nemzeti jogrendszerébe tartoznak.

79. Ebben az összefüggésben az egyes tagállamok feladata a tagállamok eljárási autonómiájának elve alapján meghatározni a közigazgatási eljárás és a bírósági eljárás azon szabályait, amelyek célja, hogy biztosítsák a jogalanyok uniós jogból eredő jogainak védelmét. Ezen eljárási szabályok azonban nem lehetnek kedvezőtlenebbek, mint a hasonló jellegű, a belső jogrendből eredő jogok védelmére szolgáló keresetekre vonatkozóak (az egyenértékűség elve), és nem tehetik gyakorlatilag lehetetlenné vagy rendkívül nehézé az uniós jogrend által biztosított jogok gyakorlását (a tényleges érvényesülés elve).⁴⁸

80. A tényleges érvényesülés elve tekintetében – amint azt már megjegyeztem – a tagállamok azon kötelezettsége, hogy biztosítsák a jogalanyok uniós jogból eredő jogainak tényleges érvényesülését, magában foglalja többek között a 93/13 irányelvből eredő jogok tekintetében az említett irányelv 7. cikkének (1) bekezdésében megerősített hatékony bírói jogvédelem követelményét,⁴⁹ amely többek között az ilyen jogokra alapított keresetekre vonatkozó eljárási szabályok megállapítását illetően is érvényes.⁵⁰ A nemzeti bíróságok feladata különösen, hogy biztosítsák a Charta 47. cikkével összefüggésben értelmezett 93/13 irányelvből eredő jogok teljes érvényesülését, és mellőzzék azon nemzeti szabályok vagy nemzeti gyakorlatok alkalmazását, amelyek tiltják ideiglenes intézkedéseknek a tisztességtelen kikötések miatt állítólag jogellenes kölcsönszerződésen alapuló kifizetések felfüggesztése érdekében történő elrendelését.⁵¹

81. Igaz, hogy a 2022. május 5-i Banco Santander (Banco Popular bankszanálás) ítéletben⁵² a Bíróság kimondta, hogy a bank- és pénzügyi rendszer stabilitásának biztosítására, valamint a rendszerszintű kockázat elkerülésére irányuló célkitűzések az Unió által elérni kívánt általános érdekű célkitűzéseknek minősülnek.

82. Mindemellett fontos megjegyezni, hogy az említett ítélet alapjául szolgáló ügy egy szanálást követően létrehozott szervezetre vonatkozott, míg a jelen ügyben a követelés a szervezet felszámolandó fennmaradó részére vonatkozik. Ezért, amint arra a Bizottság a tárgyaláson hivatkozott, az e fennmaradó rész eszközeivel kapcsolatos ideiglenes intézkedés elrendelése nem

⁴⁷ Lásd analógia útján Wahl főtanácsnoknak a Sánchez Morcillo és Abril García ügyre vonatkozó indítványban (C-169/14, EU:C:2014:2110, 53. pont) képviselt álláspontját, ahol az eljárási jogorvoslatokat szembeállította az érdemi kérdésekkel.

⁴⁸ 2015. október 6-i Orizzonte Salute ítélet (C-61/14, EU:C:2015:655, 46. pont); 2021. december 21-i Randstad Italia ítélet (C-497/20, EU:C:2021:1037, 58. pont).

⁴⁹ Lásd a fenti 41. pontot.

⁵⁰ Lásd analógia útján a 93/13 irányelvvel kapcsolatban: 2021. április 22-i Profi Credit Slovakia ítélet (C-485/19, EU:C:2021:313, 54. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat). Lásd még: a Všeobecná úverová banka ügyre vonatkozó indítványom (C-598/21, EU:C:2023:22, 97. és azt követő pontok).

⁵¹ Lásd a fenti 41. és azt követő pontokat.

⁵² C-410/20, EU:C:2022:351.

veszélyezteteti a bankrendszer pénzügyi stabilitását.⁵³ E tekintetben fontos rámutatni az alapügyben szereplő eseménysorra, amelynek keretében az áthidaló intézményt közvetlenül a szanálási határozat meghozatalát követően hozták létre, minek révén, ha az adósok bizonyos kategóriái javára a szervezet e fennmaradó részének teljesítendő kifizetések felfüggesztését lehetővé tevő ideiglenes intézkedéseket rendelnek el, ez nem befolyásolja az újonnan létrehozott szervezet pénzügyi helyzetét. Ezenfelül alapvető jelentőséggel bír, hogy a szóban forgó ideiglenes intézkedés nem a fizetéseképtelen bank meglévő eszközeinek biztosítékként történő felhasználására, hanem csupán a fogyasztó jövőbeli kifizetéseinek felfüggesztésére irányul.⁵⁴

83. Ugyanez a megkülönböztetés vonatkozik a Novo Banco ügyekre is, amelyek esetében a szerződésekkel kapcsolatos követelések a nemzeti hatóság által létrehozott áthidaló bank ellen irányultak.⁵⁵ Ezen ügyekben a fogyasztók keresetei nem lehettek eredményesek, mert veszélyeztették volna a pénzügyi rendszer stabilitását,⁵⁶ míg a jelen ügyben a szóban forgó kérelem egy mindenképpen felszámolandó szervezet javára potenciálisan tisztességtelen szerződési feltételek alapján teljesítendő kifizetésekre vonatkozik. Ezért az említett ügyek szempontjából releváns, a pénzügyi rendszer stabilitására vonatkozó célkitűzéssel kapcsolatos megfontolások nem alkalmazhatók a jelen ügyben.

84. Ebből következik, hogy – amint azt a Bizottság a tárgyaláson kifejtette – a jelen ügyben a fogyasztói jogokat nem kell a pénzügyi stabilitással szemben mérlegelni, mivel a szóban forgó ideiglenes intézkedés csak a fogyasztónak a szervezet fennmaradó részével szemben fennálló követelése növekedésének felfüggesztésére vonatkozik, és ezért nem fenyegeti veszély a bankrendszer pénzügyi stabilitását. A 2014/59 irányelv rendelkezéseit kiegészítő tagállami szabályok vagy gyakorlatok nem akadályozhatják a 93/13 irányelv 6. cikkének (1) bekezdésében és 7. cikkének (1) bekezdésében biztosított – a Charta 47. cikkében rögzített hatékony bírói jogvédelemmel összefüggésben értelmezett – védelem hatékonyságát, amennyiben a követelések ilyen ideiglenes intézkedésre vonatkoznak, és nem veszélyeztetik a bankrendszer 2014/59 irányelv értelmében vett pénzügyi stabilitását.

85. A fent említett C-287/22. sz. ügyben⁵⁷ mindazonáltal a Bíróság megállapította, hogy az ilyen ideiglenes intézkedés elrendelése szükségességének értékelését *in concreto* kell elvégezni a meghozandó határozat teljes érvényesülésének biztosítására irányuló célkitűzés fényében. A nemzeti bíróságnak meg kell tehát határoznia, hogy a fogyasztó kötelezettségének felfüggesztése szükséges-e a fogyasztó ténybeli és jogi helyzete helyreállításának biztosításához, különösen annak kockázatára tekintettel, hogy a kölcsönvett összegnél nagyobb összeget kell visszafizetni.⁵⁸ Ebből következik, hogy a 93/13 irányelv alapján a nemzeti bíróságnak el kell rendelnie a fogyasztó kifizetések teljesítésére vonatkozó kötelezettségének felfüggesztésében álló ideiglenes intézkedést,

⁵³ Ezen ügy ezenfelül nem egy szanálás alatt álló intézménnyel szemben indított felelősség megállapítása iránti keresetre vagy a részvényjegyzésre vonatkozó szerződés semmisségének megállapítása iránt a nemzeti jog alapján indított keresetre vonatkozik. Az említett ügy ezért nem a szerződés teljesítésének felfüggesztésére irányuló ideiglenes intézkedés elrendelésére vonatkozik, amely egy jogalany hatékony bírói jogvédelmének védelmét szolgáló eljárási intézkedés.

⁵⁴ A kérdést előterjesztő bíróság kifejtette, hogy „[a] biztosítási intézkedés a szerződés érvénytelenségének megállapítására irányuló nem pénzbeli követelésre vonatkozik, és az ilyen követelésnek nincsenek közvetlen vagyoni következményei a fizetéseképtelenségi eljárás alá vont személyre nézve”, hozzátette ugyanakkor, hogy „[a]z ilyen biztosítási intézkedés nem minősül a fizetéseképtelenségről szóló törvény 146. cikkének (3) bekezdése értelmében vett, fizetéseképtelenségi eljárás alá vont személy vagyonát érintő biztosítási intézkedésnek”.

⁵⁵ Lásd: 2024. szeptember 5-i Novo Banco és társai ítélet (C-498/22–C-500/22, EU:C:2024:686, 24. pont). A C-500/22. sz. ügy tekintetében a Bíróság kiemelte, hogy az alapügyben/az említett ügyben szóban forgó követelés olyan adásvételi szerződésből ered, amelyet nem a szervezet fennmaradó részével, hanem az új szervezettel, azaz a Novo Bancóval kötöttek, és amelynek tárgya olyan kötelezettség volt, amely e szerződés megkötésének időpontjában a Novo Banco vagyonának részét képezte.

⁵⁶ Lásd különösen az említett ítélet 142. és 143. pontját.

⁵⁷ 2023. június 15-i Getin Noble Bank (Kölcsönszerződés teljesítésének felfüggesztése) ítélet (C-287/22, EU:C:2023:491, 59. pont).

⁵⁸ Ugyanott.

ha egyrészt egy vagy több szerződési feltétel tisztességtelen jellegére vonatkozóan elegendő bizonyítékkal rendelkezik ahhoz, hogy valószínűsíthető legyen a szóban forgó kölcsönszerződés semmissége, vagy legalábbis az, hogy az érintett fogyasztó részére vissza kell fizetni az e szerződés alapján megfizetett havi törlesztőrészeket.⁵⁹

86. A jelen ügyben először is – amint arra fent már rámutattam – úgy tűnik, hogy a kérdést előterjesztő bíróság véleménye szerint a szóban forgó kölcsönszerződés tisztességtelen feltételei tárgyában hozandó jövőbeli ítélet miatt a szervezet fennmaradó részének vissza kell fizetnie a fogyasztók által az említett szerződés alapján megfizetett összegeket. Ezért úgy tűnik, hogy e feltétel teljesül.

87. Másodszor, a Bíróság az említett ügyben megállapította, hogy a nemzeti bíróság feladata, hogy az ügy valamennyi körülményére tekintettel meghatározza, hogy e fogyasztó azon kötelezettségének felfüggesztése, hogy e havi törlesztőrészeket az érintett eljárás időtartama alatt fizesse, szükséges-e azon jogi és ténybeli helyzet helyreállításának biztosításához, amelyben az említett fogyasztó e feltétel vagy feltételek hiányában lett volna. Így ugyanezen bíróság figyelembe veheti többek között ugyanezen fogyasztó pénzügyi helyzetét, és azt a kockázatot, hogy az érintett bank részére olyan összeget kell visszafizetnie, amely meghaladja a fogyasztó által a banktól kölcsönvett összeget.⁶⁰

88. A jelen ügyben a kérdést előterjesztő bíróság kifejtette, hogy a fogyasztók hamarosan visszafizetnek (vagy már visszafizettek) a szervezet fennmaradó részének egy, a kifizetett tőkét meghaladó összeget. A kérdést előterjesztő bíróságot ezért aggasztja, hogy a Getin Noble Bankkal szemben a szanálási határozatot követően indított fizetéseképtelenségi eljárás miatt a fogyasztók nem fogják tudni visszakapni az e banknak átadott összegeket, amelyek meghaladhatják a hitelezők között felosztandó vagyont. Amennyiben erre valóban sor kerül, a kérdést előterjesztő bíróság által elvégzendő végső vizsgálatra is figyelemmel, nem biztosítható az alapügyben szóban forgó kölcsönszerződés egyes feltételeinek tisztességtelen jellegét megállapító határozat teljes érvényesülése. Ezért úgy tűnik, hogy a második feltétel is teljesül. Következésképpen a polgári törvénykönyvnek a 93/13 irányelvet a lengyel jogba átültető 385^{1. cikk}-ét úgy kell értelmezni, hogy biztosítsa ezen irányelv céljainak leghatékonyabb megvalósítását. A 93/13 irányelv alapján a kérdést előterjesztő bíróságnak – a végső vizsgálatra is figyelemmel – főszabály szerint ideiglenes intézkedést kell elrendelnie a jelen ügyben.

89. E tekintetben a Bizottság a tárgyaláson azzal érvelt, hogy mivel a szóban forgó szervezet a 2014/59 irányelvnek megfelelően szanálás alatt állt, az engedélyezett ideiglenes intézkedésnek a kölcsön kamataihoz kapcsolódó havi törlesztőrészekre vonatkozó követelések biztosítására kell korlátozódnia, de az nem vonatkozhat a fogyasztónak az ilyen törlesztőrészeknek a kölcsönvett tőkeösszeg után történő megfizetésére vonatkozó szerződéses kötelezettségeire.

90. Ebben az összefüggésben figyelembe kell venni azt a kockázatot, hogy a fogyasztóknak olyan összeget kell visszafizetniük az érintett bank részére, amely meghaladja az általuk a szanálás alatt álló banktól kölcsönvett és a szanálási hatóságok általi értékelés céljából bejelentett összeget. A 2014/59 irányelv alapján végrehajtott szanálás hatékonysága szempontjából ezért elképzelhető, hogy a kölcsönvett tőkét visszafizetik havi törlesztőrészekben a folyamatban lévő eljárás ideje alatt. Mindemellett a fogyasztó általi kamatfizetést mindenképpen fel kell függeszteni annak

⁵⁹ Ugyanott.

⁶⁰ Ugyanott.

elkerülése érdekében, hogy a fogyasztó a szükségesnél nagyobb összeget fizessen a szervezet felszámolandó fennmaradó részének. Összefoglalva, az ideiglenes intézkedésnek a kölcsönvett összeg tőkéjét meghaladó összegre kell korlátozódnia.

V. Véggövetkeztetés

91. A fenti megfontolásokra tekintettel azt javasolom, hogy a Bíróság a Sąd Okręgowy w Warszawie (varsói regionális bíróság, Lengyelország) által előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdésre a következő választ adja:

A fogyasztókkal kötött szerződésekben alkalmazott tisztességtelen feltételekről szóló, 1993. április 5-i 93/13/EGK tanácsi irányelv 6. cikkének (1) bekezdését és 7. cikkének (1) bekezdését, valamint a hitelintézetek és befektetési vállalkozások helyreállítását és szanálását célzó keretrendszer létrehozásáról és a 82/891/EGK tanácsi irányelv, a 2001/24/EK, 2002/47/EK, 2004/25/EK, 2005/56/EK, 2007/36/EK, 2011/35/EU, 2012/30/EU és 2013/36/EU irányelv, valamint az 1093/2010/EU és a 648/2012/EU európai parlamenti és tanácsi rendelet módosításáról szóló, 2014. május 15-i 2014/59/EU európai parlamenti és tanácsi irányelv 34. cikke (1) bekezdésének b) és g) pontját a tényleges érvényesülés elvének és az Európai Unió Alapjogi Chartájának 47. cikkében rögzített hatékony bírói jogvédelemhez való jognak a fényében

úgy kell értelmezni, hogy e rendelkezésekkel ellentétes az olyan nemzeti szabályozás vagy nemzeti gyakorlat, amely, pusztán azért, mert az alperes bankot szanálási eljárás alá vonták, nem teszi lehetővé ideiglenes intézkedés elrendelését a fogyasztó arra vonatkozó szerződéses kötelezettségének a bírósági eljárás időtartamára történő felfüggesztése érdekében, hogy meg kell fizetnie a kölcsönnek az általa kölcsönvett tőkeösszeget meghaladó havi törlesztőrészeit, amennyiben az ideiglenes intézkedés megfelel a kölcsön kamataira vonatkozó havi törlesztőrészeknek, és azzal a feltétellel, hogy a kölcsön a szanálási határozat meghozatalát követően a szervezet fennmaradó részénél maradt.